

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 20.

Királyi temetés.

Kit temet a magyar ismét?

Kegyeletes cselekedetet viszünk véghez. Az Árpád-házból származó III. Béla magyar király és neje Anna antiochiai hercegnő sokat hányódott földi maradványait teszszük új, diszes, biztosabb helyre, a budavári Mátyás-templom kriptájába. Király emeltette királyi elődjének az új sírhelyet. A feliraton, amely a sírhely homlokzatát képező márványra van vésvé, el is mondatik rendre mindez, egy ugyan-csak márványba vésett családja pedig arany betűkben vezeti le azt a vérszerinti kapcsolatot, amely az egykori Árpád-házi király, kinek csontjait teszszük most örök nyugovóra és jelenleg uralkodó királyunk között létezik, fennen hirdetve ezzel is a Habsburg-ház törvényes jogát a magyar trónra.

A dinasztikus magyar örömmel nézi e fénylő betűket, az a 700 hosszú-hosszu, dicsőséggel, bukással, erkölcsi megújodással, győzelemmel, örömmel és szomorúsággal telt évek szinte kiesnek emlékezetéből s csak kezdetére gondol és a jelenre. Sorra lapozgatja a királyi elődről szóló krónikákat, a régiségtárak feltve őrzött kincseit és örvend rajta, hogy tisztelete, szeretete a feltve őrzött ereklyék iránt méltó helyre esnek. »Dicsőséget, győzelmeket halmozott nemzetére« mondják a krónikák avult betűi. »A hozzánk érkezett levelekből látjuk, hogy az igazságot szereted és ápolod. Ez országlásod lényé, ez dicsősége koronádnak.«

Ez utóbbi sorok III. Bélát, mint apostoli királyt illetik, mint aki nemzetének polgárosodását a megkezdett úton tovább vezeti, hit és erkölcsi életét, semmiféle

áldozattól nem riadva vissza, okos mérséklettel és kellő körültekintéssel fejleszti.

Mindezeket olvasva föllekesülünk a nagy király emléke iránt, versben, prózában dicsérik, magasztaljuk érdemeit s a higgadt szemlélő mindezek folytán talán azon gondolatra is juthat, hogy ez a hang, amely a jelenkor fiainak ajkáról elhangzik, a lelkesültség mértékében tulatesz még a közvetlen szemlélődés alapján író krónikásán is.

Mert mi tudunk emlékezni a régiekről s föllekesülni a dicső példákra. A magyarnak ez mindene. Megérti a XII. század eszméit, de intőszavát aligha. Fel tudja fogni, hogy milyen nagy jelentőséggel bírnak a magyarság konszolidálásának századaiban a délről, nyugatról beáradt vallási eszmék, műveltség, tudomány, — sőt kész azt is bevallani, hogy ezek nélkül meg sem tudunk volna állani a művelt világ egyetemében; de mintha értelmünk meggyöngült volna már azóta, hogy a cicerói axiomát a történelem feladatáról nem vagyunk képesek kellőleg felfogni és alkalmazni.

A ciszterci rendje, mely a nagy királynak jobb keze volt apostoli működésének teljesítésében, körülveszi ma hatalmas pártfogójának koporsóját s elkíséri utolsó útján. Összeesik ez a szomorú menet a rend fennállásának nyolcz százados jubileumával.

A pusztá véletlen okozta, hogy a XII. századbeli Magyarország anyagi és szellemi életének két legnagyobb munkása ma viszontlátják egymást.

A viszonyok mások most, mint voltak az első találkozáskor, amidőn az egyház, a királyság, a polgárosodás alapjai lerakattak, de e megváltozott viszonyok közt is a teendők ugyanazok.

A jog és erkölcsi rendnek, amint ak-

kor voltak, úgy most is vannak ellenségei, kik résen állanak csakugy, mint a konszolidálás korának türelmetlen, dühös csoportjai, hogy leromboljanak mindent, amit szerető kezek, gondos munkával alkottak.

Szolgáljon ez a fenséges gyászünnepe a modern kor barbárjai elleni új következésre alkalmasul.

A koporsó nyomán összegyűlünk mindnyájan, akik képesek vagyunk megérteni a kor intő szavát s megkezdjük a munkát, ugyanazt, amit az a XII. századbeli szerzetes tett, amidőn hittel, bátorsággal szívében, a tudomány eszméivel elméjében betette lábát Pannóniába, a szétdult, elhagyott tanyák, életveszélyes vadonok, egymásra agyarkodó hordák közé s amint akkor eredményre vezetett a kitartás, a türelmes munka, úgy ezuttal sem fog az eredmény elmaradni.

Micskei István.

Az erd. róm. kath. status negyedszázados jubileuma.

Érdekes évi közgyűlése lesz f. hó 27-én az erd. róm. kath. statusnak, mely ez évben üli negyedszázados jubileumát annak, hogy az Ő Felségének 1867-ben kelt rendelete alapján megválasztott status gyűlés 1873-ban ült össze az erd. ügyek intézésére s azóta 25 éven át intézi az erd. róm. katolikusok autonómiáját. Ezen 25 éves mult legjobban bizonyítja, hogy a kath. autonómia és az államhatalom eszméje nem ellentmondó fogalmak.

Az erd. kath. autonómia minden időben tudott érvényesülni a nélkül, hogy az államhatalom útját állotta volna az autonómikus jogok gyakorlásának. Bizonyára érdekes alakjai lesznek a jelen statusgyűlésnek azok, kik már az ezelőtt 25 évvel tartott gyűlésen is jelen voltak

CIPRUS-ÁG

MELYET

III. BÉLA

MAGYAR KIRÁLY RAVATALARA

OROK HÁLÁJA S KEGYELETES HÓDOLATA JELÉUL TESZ

A MAGYAR CISZTERCI REND

1898.

IRTA: MÉSZÁROS AMAND.

Mily ádáz, mily kegyetlen végzet ez,
Mely egy nagy nemzetet bánatba dönt,
Fájdalmával királyi szűt sebez,
S egy szent családra bűt hoz s gyász-özönt!
— Ujból temetni a dicső királyt,
Kinek jó lelke régen égbe szállt,
Hogy nyerjen új lakot a holt tetem,
Hol majd örökre békében pihen.

Nem végzet ez, nem! . . . Isten uja int,
Hogy ujra elsirassuk a dicsőt,
S újból átszenvedjük a néma kint,
Mikép űs apáink, temetve őt . . .
Az űr int, hogy sok századok után
Ismét könyezzünk gyászravatalán
S mit rajt a sors vágott, a mély sebet,
Hegeszse bé a hála s kegyelet.

Mert érhet-e fájóbb és égetőbb
Seb egy királyi porladó szívet,
Mint ha feltépik rajt' a szemfedőt,
S nyugodtan álmodni sem lehet?
Kegyes királyunk, Béla! tenszived
Átszenvedé kinjával e sebet! . . .
A pusztá sóhaj itt hiu, kevés; —
Egy balsamir van: az engesztelés!

S ma ez engesztelés szent napja van . . .
A nagy királyutód s a nemzedék
Együtt éreznek a fájdalomban;
Szemökben a bú tűz-gyémántja ég . . .
A nagykirályé a királyhalott,
Porának ő állit uj sírlakot,
S a nemzet keble mély keservivel
Kiséri békés nyughelyére el.

Dicső királyunk! ki koronádnak
Erényeidből szerzél glóriát,
Melynek sugári napokká válnak,
Örök időkre fényt árasztva rád:
Koronád egy új gyönggyel lett e nap
Fényben dicsőbb, értékben gazdagabb;
Mert az nemes szívedben született . . .
Ez igaz-dragagyöngy: a kegyelet.

S te nemzetem! midőn megtiszteléd
Jó Béla űs királyunk hamvait,
Hidd el, dicsőbbé tesz e tisztelet,
S főséged által áldva boldogit.
Oh mert csak úgy boldog, dicső a nép,
Ha drága, megszentelt ereklyekép
Szíve szentélyén hordja űsinek
Emlékeit s hűséggel őrzi meg.

. . . Im áll a ravatal; . . . rajt' hamvveder,
Keblében a király-ereklyecsont.
Körötte a magyar nép szíve ver
És bánatos szeme bú s könyet ont . . .
S fölzeng a gyászos ének: »Requiem!«
Nyugalma hogy csendes, boldog legyen! . . .
Az ájtatos fohászt, a hű imát
Az ajkáról szeráfok veszik át . . .

De bár közös a fájdalom, a köny:
A bú tövise minket sebez meg,
S a legfájóbb köny is, mely mint özön
A hű kebelből árad, a mienk . . .
Robert fiainak, te jó király!
Házat, hazát és templomat adál,
S midőn őket kegyedbe fejadád,
Családod lőn e szerzetes család.

s azóta, legalább nagyobb részt folyton tagjai a sta usgyűlésnek.

Ilyenek egyházi részről: *Bere Antal, Müller Ede, Weber Béla, Kovács Ferencz, Décsi Péter, Imets Jakab, Albert Mihály, Vargyasi Ferencz, Lőrinczy Ferencz, Biró Béla, Kovács Simon, Molnár János, Fábrián Sándor és Gergely Ignác.*

A világiak részéről: *Pócsa József, Kovács János, Placsintár Dávid, Otrobán Nándor, gr. Esterházy Kálmán, Mayer József, Stranbert Ödön és Pál Gyula.*

A gyűlésnek a jubileumon kívül még egyéb érdekfeszítő pontjai is lesznek, mivel különböző választásokon kívül tárgyalni fogják az igazgatótanácsnak az uradalmak egységes vezetésére vonatkozó azon indítványát, hogy az uradalmak rendszeres látogatása, az előadó mostani hatáskörének épségben tartásával a titkárra bízassék.

Mindenesetre élénk eszmecserét fog provokálni a status-gymnasiumi tanárok szolgálati és fegyelmi szabályzatának sorsa is, mely szabályzatot a kultuszminiszter általánosságban elfogadta, de óhajtja, hogy e szabályzatban kifejezést nyerjen, hogy: „Az erd. róm. kath. status által fentartott gymnásiumok igazgatói és tanárai az 1883. és 1890. évi XXX. törvényekké és a hatásköri szabályzat keretén belül az utóbbiban megállapított tanulmányi ügyekre nézve tanügyi hatóságnak tartoznak elismerni a vallás és közoktatásügyi minisztert, illetőleg annak megbízottját, jelen esetben az illető tankerületi főigazgatókat is.»

A miniszter ezen óhaját az igazgatótanács nem akceptálván, következőképen válaszolt: »A miniszternek törvény és szabályzatban gyakorló hatósági jogait mindig elismertük és tiszteletben tartjuk, de a királyi tankerületi főigazgató hatóságnak intézeink fölött el nem ismerhetjük, mert intézeinknek tanhatósága, a miniszteri jogok épségben tartása mellett, mi magunk vagyunk; a kir. tanker. főigazgató a miniszter expositurája, mandatóriusa, bizalmi közege, informálója: tanügyi autonómiánk ellenőrzője a miniszter számára, de nem tanhatóság a mi intézeink felett.»

A miniszter ezen felíratra adott válaszában előbbi észrevételeit fentartotta, de az igazgatótanács újlag értesítette a minisztert, hogy kifejtett álláspontjától nem térhet el. Épen ezért a jelen statusgyűlés lesz hivatva az igaz-

gatótanács ezen tetteről ítéletet mondani. Hírlík, hogy *Jósika Samu br., val. b. t. t., az erd. róm. kath. status világi elnöke* nyilatkozni fog az orsz. és az erd. róm. kath. autonomia közt létesítendő összhangról s így igen valószínű, hogy az ügy fontosságára való tekintetből s azon éber figyelemből kifolyólag, melylyel *Ugron Gábor* a status-ügyeit kíséri, ő is nagy-szabású beszédben fogja kifejteni nézetét az orsz. és az erd. róm. kath. autonomia összhangba hozataláról.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 20.

Horánszky rendkívül érdekes beszéde költötte le ma a Ház figyelmét. *Horánszky* beszéde annyira meghatotta a pénzügyminisztert, hogy a szünet alatt odament hozzá és így szólt:

— A kormány azért nem nyilatkozhatik, mert felgyujtaná a szomszéd házát.

— Inkább a szomszédét, mint a magunkét, — felelték a képviselők, kik körül álltak.

— Olyan dolgok jutnának a király tudomására, — folytatta *Lukács*, — melyek veszélyeztetnék a kiegyezést. Ezt se akarhatjátok. De ha az osztrákok változtatásokat akarnak tenni, tudni fogjuk, mit parancsol a törvény!

Szilágyi még mindig távol lévén, *Láng* elnökölt. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a napirend következett.

Polónyi tételei.

Polónyi Géza szólalt fel újból a napirendhez, aki azon kezdte, hogy nem szónoklatot akar mondani, hanem tételeket fog bebizonyítani a törvények és az események alapján.

Az első tétel az, hogy a király azért áll mindig olyan igen magas piedesztálon, mert az alkotmány felett örködött és mindenkiben megkövetelte az igazság szeretetét, első sorban kormányától.

A második tétel az, hogy *Bánffy Dezső* helytelenül nevezte önmagát az utolsó alkotmányos miniszterelnöknek, mert már régen nem az és mert az alkotmányos miniszter *Wekerle* volt, amint azt ki fogja mutatni.

A harmadik tétel, hogy a kormány az ellenzékétől nem érdemel kiméletet, mert alkotmány és törvény sértésével rászolgált arra, hogy az ellenzék lehetetlenné tegye *Bánffynak* a tovább megmaradást és mert adott szavát nem tudja beváltani, a törvényes garanciákat biztosítani nem képes. Ezért minden országban, még Szerbiában is azzal szokott bünhődni a

kormány, hogy elhagyja állását, mert ha nem történnék meg, akkor csorba esnék a parlamentárizmuson. Ezt nem fogja engedni az ellenzék, hanem fenn fogja tartani a parlamentárizmus tekintélyét és meg fogja mutatni, hogy *Bánffy* el fog távozni a miniszterelnöki székből.

A magyar kormány szándékosan működik közre, hogy január elsején se legyenek végleges rendezett állapotok.

Most derül ki, hogy még a *junktum* tekintetében sincs meg a megállapodás a két kormány között, nemhogy megegyezés volna a kvótára nézve.

Polónyi kvótája.

Ilyetén körülmények között elfogadásra ajánlja az osztrák és magyar kormánynak egy igazságos kvótát, nevezetesen azt, hogy a *mily részben magyar a közös hadsereg és a mennyire osztrák*, a mily mértékben osztrák, illetőleg magyar a *diplomácia*, a mennyit Magyarországon költ el az *udvartartás* és illetőleg Bécsben: *ebben az arányban* járuljon Magyarországon a közös ügyek költségeihez.

A mikor az ellenzék a kvóta dolgában és a *junktum* tekintetében kötelelességszerűleg nyilatkozatra akarja szorítani a kormányt, akkor *Bánffy* és *Lukács* azt feleli, hogy nem engedik magukat beugrattatni, nem engedik magukat kelepezébe juttatni. Vagyis mi köze ahhoz az ellenzéknek, hogy *Bánffy* miképpen fogja a kiegyezést megkötni.

Benne van az a fenyegetés is, hogy jaj a kötelelességtudó ellenzéknek a legközelebbi választásnál.

De lesz gondunk arra, hogy a jövő választást már nem a *Bánffy* féle kormány vezesse.

A magyar kormánynak a mai viszonyok között kötelessége lenne az önálló vámtérület életbe léptetni, azonban az osztrák kormány azt mondja, hogy az nem lehetséges, így a kormány azokat végre nem hajtja.

Az ellenzék elég erős lesz e j gtipró kormánytól az országot megszabadítani.

Ezt a kormány, a mely lelkiismereti furdalás nélkül sérti meg az 1867. XII. t-cz. minden egyes szakaszát, mert vakon támogatja a pártja, már régen el kellett volna kergetni.

Kardos Kálmán alelnök, aki időközben *Láng* Lajost felváltotta az elnöki székből, ezért a kifejezésért megróttá *Polónyit*, mire a szónok megkövette a Házat, de egyttal mentségül felhozta, hogy ezt a kormányt Magyarországon már nem lehet parlamentárisnak tekinteni.

A nemzeti párt hadüzenete.

Horánszky Nándor következett. Ismételte, hogy addig a *nemzeti párt semmiféle napirendet nem fogad el*, a míg a kormány kielégítő felvilágosítást nem ad. A kormány semmibe se veszi a többséget.

Mióta érdeke az országnak, hogy a kormány nem ad felvilágosítást a kvóta kérdésében? Az

S mily boldogító, fenséges csoda! . . .
Az ősi, szent kolostorok közül,
Miket Robert családnak ada
Királyaink jósága örökölt.
Zirc és Pilis, Pásztó és Szent-Gotthárd
Állták ki a vihart, a vészes árt.
A többi? . . . óh úgy fáj a gondolat, —
Romokba dől a vész sulya alatt.

E négy apátság, Béla! tenműved . . .
E szent lakokból áradott: a *hit*,
Mely lelkeinknek üdvöt ad s szívet
Erényekért lángolni megtanít;
A *tudomány*, mely az ész homályát,
Ragyogva, égi fényvel hatja át;
A *munka*, melynek verejtékiből
A földi jólét szép virága nő.

S hullott a *hit igéje*, mint a mag.
Termő talajjára lett a kőkebel;
A szent erények fölvirágzanak,
Fenséges illatárt terjesztve el;
Tisztult az érzélem, tárgult az ész,
Nemes versenyben izzadott a kéz.
Óh mert megáldá Isten a magot,
Ezerszeres áldás-termést adott.

A munka bére: tiszta öntudat,
Mely minden kincs-, aranynál többet ér,
Dicsőít meg ősapáinkat,
De téged, Béla! az érdembabér.
Hisz' hogy küzdhessenek szépért, nagyért,
Te jelöléd ki a szent pályatért,
S hogy keblök lángja ne hamvadjon el,
Te hevítéd szíved kegyelmivel.

Ez érdemid örök emlékeül
Oltárt emelt szívére a négy család,
Hogy bemutassa majd szünetlenül
Hálája legnemesb áldozatát . . .
Oltár és hála! . . . Im az örökség,
Melyet áldott nagy ősinktől nyerünk! . . .
És áll az oltár, . . . s rajt' nyolez századok
Során a hátatüz fönnen lobog.

S midőn e szent gyászünnepeken felénk
Sugárzanak a multnak napjai:
Mi is, ősi Zirc családja, eljövénk,
Téged, jó Béla, újra áldani,
Jövénk, hogy lelkünk mint őrszellemed
Örökre virraszson sírod felett,
S szívünk a végtelen időközön át
Buzgón rebege e forró imát:

»Királyok Istene! királyszolgád
Lelkének óh add meg az égi bért; —
Adj néki üdvsugárból koronát
Jó tettért, dicső erényért; —
Porának adj örök békés lakot,
Mig álmából felkölti angyalod; —
S ha jó az ébredés, kegyesen add:
Fénylő testben láthassa arcodat! . . .

S míg így imádkozunk, királyatyánk!
Hálánk jeléül hoztunk koszorút,
Becsésb ajándékot a hiv család
Szentelt hamvadra tenni úgy se' tud.
E koszoruban mindenegy levél
Egy szent ígéretet, esküt beszél:
»Míg egy magyar cisztercita leszen,
Emléked áldja s őzri nagy hiven!«

— — — De hála néked is, dicső király!
Hogy rendeléd e felséges napot
És fenkölt szellemed sugárinál
Mi is leróhatók a szent adót.
S midőn szíved trónjánál hódolunk,
Az égbe fölrepül imaszavunk:
»Ki ősed emlékét így tisztolod,
Örök dicsőségben éljen neved!!!«

országának az az érdeke, hogy e fontos ügyben a parlament utján érvényesüljön a nemzet akarata.

— Ugy van! Ugy van!

Az 1898. I. t.-cz. — folytatta Horánszky — bizonyos kötelezettségeket ró a nemzeti pártra, amely a törvény megszavazásával obligót vállalt a törvény szellemének fentartására. A kormány a törvény érvényesítése érdekében nem jár el tisztességesen.

— De nem ám! Tisztességtelenül járt el! — tör ki a baloldal.

Az 1898. I. t.-cz. május elsejére tüzte ki a kiegyezési javaslatok tárgyalásának határidejét. Ez a határidő arra való volt, hogy a monarchia másik felének időt adjanak addig, amíg parlamentje munkaképessé lesz.

Egy másik intenció is kifejezésre jutott a törvényben, az, hogy a kiegyezési törvények május elsejéig benyújtassanak.

A kormány a törvény intenciójának meg nem felelt és folyton játékot űz ezeknek kijátzására.

Operett-előadás.

Foglalkozik a nyáron összehívott kereskedelmi és vámankettel. Miért scenirozta a kormány ez operette előadást? Holott tudvalevőleg ő az önálló vámtérület esküdt ellensége. De hát az előadás sikerült, a tagok széjjel mentek és feltűnt a komédia a maga teljes valóságában.

Aztán polemizál Lukács László pénzügyminiszterrel.

(Bánffy távozik a teremből, az ellenzék gunyos »Jó mulatást« kíván.)

Kétségtelenül megállapítottnak tekintik, hogy a kvótaemelés dolgában az osztrák pénzügyminiszterrel tárgyalások folytak.

Végül Horánszky sajnálattal tapasztalja, hogy a pénzügyminiszter ur épp úgy mint tisztelt collegája a miniszterelnök, minden érvelésben a hallgatás terén marad.

Ő úgy mint eddig, ezentul is kötelességének fogja tartani a törvények igaz értelmezésére és végrehajtására örködni. (Helyeslés.)

Bánffy vagy tagad, vagy hallgat, vagy olyan kijelentéseket tesz, amelyeket az osztrák pénzügyminiszter megczáfol.

Ma is az a helyzet, hogy az ország még mindig nem tudja, hányadán van a kvótával, mert osztrák részről a magyar kvótának fel-emelését a kiegyezés elengedhetetlen feltételének mondják.

Ezzel szemben a magyar miniszterelnök nem tartja szükségesnek a közvéleményt megnyugtatni.

Magyarország kvótáját emelni nem szabad, mert nem lehet, nincs rá jogalap.

Ultimátum.

Ha a kormány ma nyíltan megmondja, mi a szándéka, akkor itt a parlamentben nyomban helyre áll a tárgyalás rendes és nyugodt menete.

Ellenkező esetben az ellenzék nem adja ki a fegyvert a kezéből, nehogy a kormánynak módja legyen az ellenzékét és az országot becsapni. (Zajos helyeslés.)

Az elnök öt percze felfüggeszti az ülést. Szünet után Major Ferencz következett.

Az evangélikusok konventje.

Budapest, október 20.

— Második nap. —

Az evangélikusok ma délelőtt folytatták közgyűlésüket Prónay Dezső báró és Baltik Frigyes szuperintendens elnöklésével.

Az ülés elején Kubinyi Géza az ügyrend megállapításait tartja szükségesnek. Tegnap a turóczi esperesség felebbezése dolgában egy ad hoc bizottságot küldött ki a közgyűlés s ez a bizottság már egy óra mulva jelentést tett tanácskozásainak eredményéről. Ez idő alatt még csak az aktákat sem tanulmányozhatták át behatóan.

Prónay Dezső báró e felszólalásra kijelenti, hogy az ügyrend meg van állapítva, az ad hoc bizottság pedig alaposan ismerte a turóczi esperesség dolgot, még mielőtt tanácskozássra gyűlt egybe.

Ennek tudomásul vétele után Fabiny

Teofil bejelenti, hogy Laszkáry felügyelő nem jelenhetett meg a mai közgyűlésen, mert sürgősen Zsembery Imre felügyelő temetésére hívták.

A közgyűlés részvétét fejezte ki Zsembery elhunytá fölé.

Az egyetemes könyv- és levéltárról szóló jelentés kapcsán Podmaniczky Géza báró felmenti, hogy a könyvtárban van Zichy Mihálynak egy Luther-képe, amelyet jó lenne sokszorosítani. Kérjék ki hát erre Zichy engedélyét.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a gróf Teleky-Róth Johanna féle 60 ösztöndíjat 35 frtjával az idén is kiosztották.

A pénzügyi bizottság jelentésénél nem történt felszólalás, az egyetemes közgyűlés észrevétel nélkül megadta a fölmentvényt s egyuttal elfogadta a jövő évi költségvetést.

Egy kis vita támadt ezután a fölött, vajjon a számadásokat a számvevőszék vagy a pénzügyi bizottság vizsgálja meg. A közgyűlés végre is a számvevőszék hatáskörébe utalta a számadások megvizsgálásának teendőit.

Haviár Dániel azt a kérdést intézte az elnökséghez, hogy 5 esztendő óta mért nem létesült az egyház háztartására vonatkozó szabályrendelet?

Az egyetemes felügyelő azt válaszolja, hogy eddigelő szabályrendeletek készítésével volt az egyház elfoglalva, de ő a maga részéről nem is tartja szükségesnek oly rendelet hozatalát, amely az egyház háztartását szabályozza annál kevésbé, mert a különféle kerületek különféle háztartását nem lehet egy és ugyanazon korlát közé szorítani.

Haviár: Hát akkor mondja ki az egyetemes közgyűlés, hogy fölöslegesnek tartja ily szabályrendelet készítését.

Gyurácz szuperintendens szerint ily szabályrendeletek kidolgozása nem is tartozik az egyetemes közgyűlés hatáskörébe.

Kubinyi Géza csatlakozik Haviár véleményéhez.

Szentiványi Árpád és Zsigmondy Jenő dr. felszólalása után a közgyűlés felhívta a pénzügyi bizottságot és számvevőszéket, hogy az egyház háztartásáról szabályrendeletet dolgozzanak ki.

Ezután megalakították a tanügyi, a lelkészvizsgáló, az alkotmány és jogügyi és a pénzügyi bizottságot, valamint a számvevőszéket.

A közgyűlés elfogadta azt az előterjesztést, hogy az országos segély a jövő esztendőben is az elmúlt évben alkalmazott kules szerint osztassék ki, csupán az egyetemes theol. akadémia fog 4000 frt helyett 5000 forint segélyben részesülni.

Azt a 10,000 forintot, amely 100 szegény lelkész segélyezésére szolgál, addig, amíg a kongrua-törvény életbe lép, a segély-bizottság nem tartja kiosztandónak, hanem egyelőre függőben hagyását javasolja.

Miután Láng Lajos néhány szóval indokolta a bizottság javaslatát, a közgyűlés ehhez hozzájárult.

A közgyűlést holnap folytatják.

A jogakadémiai mozgalom.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, okt. 20.

A jogakadémia polgárai nagyon komolyan foglalkoznak a románok ösmerkedési estélyével.

Ez természetes következménye annak a viszonyoknak, ami évek óta van az akadémián a magyar és a román joghallgatók között.

Eddig minden csendes volt, mert senki sem akarta ezt a darázsészkét megbolygatni, most azonban, hogy a kezdeten túl vannak, most már nagyon erőlesen láttak a munkához.

Tegnap már ifjusági gyűlés volt, amelyen a magyar ifjuság teljes számban jelent meg.

De az ügygel komolyan foglalkozik a tanári kar is s valószínűleg már ma konferenciára lesz.

Érdekes fordulat az is, hogy az ügyvédek körében mozgalom indult meg, hogy a tulzó román ifjakat irodáikban nem alkalmazzák s helyeiket magyar joghallgatókkal töltik be.

Tegnap ez ügyben a következők történtek:

Az ifjuság már reggel szokatlan nagy számban jelent meg az akadémián, amennyiben a lapokból értesültek arról, hogy ma gyűlés lesz.

Nyolcz óra után már a folyosók, a tantermek s az ifjusági egyletek helyisége tele volt akadémiai polgárokkal, akik lázasan vitatták a dolgokat. Minden csoportban akadt egy-egy újságpéldány, amit a legnagyobb figyelemmel olvastak. Kézről-kézre jártak a lapok.

Később a román joghallgatók is feljöttek.

Ők is csoportosultak, természetesen külön csoportban, s ők is olvasták a lapokat.

A magyar joghallgatók minden áron ifjusági gyűlést akartak összehívni, azonban az igazgató ezt eleinte nem akarta megengedni, addig, amíg a tanári kar nem dönt ezen ügyben.

Mikor ezt megtudták, egy kérvényt nyújtottak be az igazgatóhoz, amelyben kérték a gyűlés megtarthatóságát.

Ezalatt folyton jöttek a polgárok az akadémiára, noha csütörtökön rendszerint alig lehet látni embert, mert akkor nem igen van óra.

Kilencz óra után azután megjelent a fekete táblán a következő felhívás:

Felhívás!

Felkérem a jogakadémia polgárait, hogy a ma délelőtt 3/4 12 órakor az I. sz. tanteremben tartandó ifjusági gyűlésen teljes számban megjelenjen sziveskedjenek.

Tárgy:

Az ifjuság állásfoglalása a román mozgalmakkal szemben.

Nagyvárad, 1898. okt. 20-án.

Dr. Bozóky Alajos,

Papp János.

kir. tan., igazgató.

Az ifjusági gyűlés azután 3/4 12-kor meg is lett tartva. A gyűlésen az akadémiai polgárság teljes számban jelent meg, majdnem százan voltak.

A gyűlésen Papp János elnököt, a jegyző-könyvet pedig Schweiger Endre vezette.

Az elnök amint megnyitotta a gyűlést, előterjeszti, hogy ez a gyűlés miért lett egybehívva s szép beszédben bizonyítgatva azt, hogy itt most már tennünk kell, előterjeszti javaslatát.

Utánna többen beszéltek még, ami után az ifjuság egyhangulag a következő határozatot hozta:

Határozat.

»Az ifjusági gyűlés« mindenek előtt kiemelve, hogy a hazafias érzelmű román ajku jogakadémiai polgároknak mint mindig ugyan most is teljes elismeréssel adózik, határozati-lag kimondja, hogy a hazafiatlan érzelmű román jogakadémiai polgároknak magyarellenes törekvései fölött megvetésének jegyzőkönyvileg ad kifejezést, velük minden összeköttetést megszakít, az ilyenmü magyarellenes törekvésekkel szemben állást foglal s azok megakadályozására mindent elkövet.

Elhatározza, hogy kérvényt terjeszt a jogakadémia igazgatóságához, melyben kéri fogja, hogy a hazafiatlan román-ifjuság s különösen annak elnöke: Bolcas Lucian ellen a legszigorubb fegyelmi lépéseket tegye meg, s intézkedjék, hogy az ily érdemtelen ifjak által élvezett ösztöndíjak és segélyek azoktól megvonassanak. Végül elhatározza az ifjusági gyűlés, hogy egy három tagu bizottság, melynek tagjaivá Thury László, Puskás Lajos Béla és Papp János választattak meg; szereze be a román jogászok ismerkedési estélyén jelen voltak névsorát s azt a kérvény kapcsán az igazgatóhoz terjeszse be.

Nagyvárad, 1898. okt. hó 20-án.

Schweiger Endre,

Papp János,

ifj. gyűl. jegyző.

ifj. gy. elnök.

Az ifjusági gyűlés megbizta az elnököt, hogy ezen határozatot az összes helybeli, valamint a

fővárosi lapokban közléte és a hazai összes főiskolákkal közölje.

Az ifjuság ebben az ügyben a legközelebbi napokban ismét gyűlést tart.

Mint azt már tegnap táviratban hoztuk, a vallás és közoktatásügyi miniszter táviratilag intézkedett ez ügyben.

A miniszter távirata tegnap érkezett le az akadémia igazgatójához, melyben a vizsgálat azonnali megindítását kérte s egyben tudomására hozta az igazgatónak, hogy ezen esetről kifolyólag *szigorú rendszabályokat léptet életbe*.

A miniszternek ezen intézkedése folytán a tanári kar is gyűlést tart.

A Vilmos-huszárok rendjel-esője.

A helyben állomásozó 7. sz. Vilmos-huszárezrednek csaknem három hónapja, hogy lezajlott a páratlanul fényes jubileumi ünnepélye, melyen tudvalevőleg Vilmos német császárt *Schwarzkoppen* ezredes képviselte s jelen voltak még több más katonai méltóságok, köztük Don Miguel *Braganza* hercege is.

A fényes ünnepélynek következményének mondjuk azon rendjelesőt, melynek előidézője maga az ezredtulajdonos Vilmos német császár. A kitüntéseket maga a császár képviselője *Schwarzkoppen* ezredes hozta egyéb díszajándékokkal együtt.

A hivatalos lap tegnapi száma hozza hírül, hogy a Felség ezen idegen rendjelek viselését megengedte.

Rendjeleket kaptak pedig:

Révész Bálint százados a királyi porosz koronarend 3 osztályát;

gróf Szapáry József főhadnagy, a királyi porosz vörös sasrend 4. osztályát;

Bugarški Sándor, Tarcsay János, Kuncze Gusztáv és irsai Irsay Pál hadnagyok a királyi porosz koronarend 4. osztályát;

dr. Treiber József ezredorvos a királyi porosz koronarend 3. osztályát.

hammenbergi Brenner Ernő főhadnagy számvivő, Schindler Henrik főállatorvos a királyi porosz vörös sasrend 4. osztályát;

Fiala János zenekarmester a 37. sz. gy. ezrednél, a királyi porosz vörös sas-érmét;

Schwartz Ferencz lovasörmester, lovas Quolfinger Vincze I. oszt. számvivő altiszt a királyi porosz vörös sas érmét;

Urbán Mihály lovas örmester és Juhász István lovas örmester; Szabó Géza szakaszvezető címzetes örmester; Schütz János katonai gyógykovács s a következő szakaszvezetők: Marsa István, Búz Ferencz, Csalár János, Déli Pál, Magyar Mihály és Nyilas Imre; továbbá Brettschneider József törzsvezető, valamennyien a 7. sz. huszárezrednél a királyi porosz harczeni érdem-érmét.

UJDONSÁGOK.

A királyi ereklyék a temetés előtt.

A királyi pár századok óta porladó csontjai ma utoljára tekinthetők meg a budavári Mátyás templomban 10 óráig, mert ekkor veszi kezdetét a temetési szertartás, melyen Vaszary Kolozs hercegprimás husz tagból álló segédlettel fog pontifikálni. Ez alkalomra a templom kórusa Mozart nagy requiemjét adja elő, az egyes énekszámokat pedig az operaháztagjai éneklék. A *Libera* elhangzása után a csiszterczita atyák veszik fel a királyi csontokat tartalmazó rézkoporsókat s mintegy ötvenen kísérik le a sirboltba. A temetésen a kisebb küldöttségektől eltekintve mintegy 44 megyei és

24 városi törvényhatósági küldöttség vesz részt — A koronázási templom szentélyébe felállított ravatalon nyugvó királyi ereklyéket igen sokan nézték meg a két napon keresztül. A királyi tetemek valóban királyi pompa közt nyugsznak. A ravatal fölött ezüsttel áttört fekete menyezet emelkedik. A ravatal négy sarkán négy lobogó kandelláber van s körülzártan gyertya ég. A szentélynek gyászdrapériával bevont oszlopait az elhunyt királyi pár s Magyarország XII. századbéli egyszerű pólyás czimerei díszítik. A koporsón csupán a csisztercziek nagy ezüst leveles koszorúja van, melynek levelein a 100 rendtag neve van felvéve.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Október 21. A biharmegyei »Agarászegylet« gyűlése Berettyó-Ujfaluban.

Október 22—23. A biharmegyei »Agarászegylet« agarász és löversenye B.-Ujfaluban.

Október 2—26. Jegyzői vizsga a vármegye székházában.

Október 26. Esküdtiszéki tárgyalás.

November 25. A Nagyvárad sajtópöre.

November 19. A kath. kör gyászünnepélye.

* Budapest polgármesterei a király előtt.

A király Ó Felsége — mint nekünk táviratilag jelentik — tegnap reggel 6 órakor Gödöllőről Budapestre érkezett s délelőtt 10 órakor fogadta Budapest polgármestereit. A király megköszönte a polgármesterek előtt a főváros részvétét a gyász napjaiban.

— Nagyon szerette a boldogult Gödöllőt és Budapestet, fordult a felség a polgármesterekhez s azon reményét fejezte ki, hogy a főváros mindenkor kegyelettel fogja őrizni a királyné emlékét. Ezután a király cerclét tartott s a polgármestereket egyenként megszólítással tüntette ki.

* Az Orsolya zárda ünnepe. Ünnepe lesz ma és vasárnap a nagyvárad Orsolya zárdának. Ma, Szent Orsolya napján a zárda véd-szentjének, vasárnap pedig a zárda-templom szentelésének emlékünnepeit ülik meg. Mindkét napon délelőtt 10 órakor Vinkler József vál. püspök tartja az ünnepélyes szent misét a zárda-templomban s úgy ma, mint vasárnap a szent misét megelőzőleg Makutz Ernő zárdalelkész szent beszédet mond.

* Katonai változások. Báró Cally Norbert, alezredes a vezérkari testületben való meghagyása mellett a helyben állomásozó 37. gy. ezredhez csapatolgálatra átszervezték; radioicci *Hallavanya* Gyula ezredes a 37. gy. ezrednél a fölülvizsgálat alapján szolgálatra alkalmasnak találván várakozási illetményel egy évre szabadságot adott; Pflügl Emil ezredes a 2. sz. gyalogezred parancsnoka a 66. sz. gyalogdandár parancsnokává neveztetett ki; Vukadinovic Rafael őrnagy a 19. sz. hadosztály tüzérezredtől a 8. sz. hadtest tüzérezredhez helyeztetett át.

* A városatya választás. A november 6-iki városatya választásra már megindultak a tanácskozások, kapacitálások, bár a szabadelvű párt még nem tartott értekezletet. Valószínűleg sikerül a megegyezés az ellenzék és a kormánypart között és pedig a status quo alapján. Csak hogy a két párton kívül több »érdekcsoport« működik és saját szája ize szerint összeállított listát akarnak keresztül vinni. V.-Ujvároson egy ilyen csoport egy sereg ifjut akar bejuttatni, legalább ilyen névsort állítottak össze. Az iparosoknak Ujvároson szintén külön listájuk van. Hat helyre akarnak új embereket beválasztani és pedig: Mezey Mihályt, ifj. Cser Jánost, Daday Józsefet, Gerő Ármint, Sulyok Istvánt és Uzeglédy Jenőt. A szabadelvű párt vezéreiből, a hír szerint, nem ragaszkodnak ahhoz, hogy

Mezey Mihályt Ujvároson válaszsák meg s így Olasziban csak a Pally Lajos helye üresedne meg, a melyre dr. Grósz Albertet óhajtják. V.-Olasziban a szabadelvűek nem hajlandók egy iparost sem jelölni, de azért a polgárság körében néhányat ki akarnak hagyni az eddigiek közül s ezek helyére Demcs Jánost, Böszörményi Gézát és Nozák Rudolfot erősen emlegetik. Ha az ellenzék és szabadelvű párt között az egyezés létrejönne, Ujvároson a szabadelvűek kettőt jelölnének, a többit az ellenzék jelöli. A legnehezebben azon igazodnak el, hogy Bölny József helyett melyik párt jelöljön. Bölnyit ugyanis a 48-asok vitték be, de most kormányparti. A szabadelvű párt holnap, szombaton tart értekezletet a városháza nagytermében. A november 6-iki választáshoz a közgyűlés, illetve a polgármester kijelölte a szükséges működő egyéneket. Várad-Olasziban: választási elnök: dr. Hoványi Géza, jegyző: Lukács Ödön, tb. aljegyző, személyazonossági tanuk: Papolczy Ferencz rendőr-alkapitány és Kápolnay Gyula rendőrbiztos; Várad-Ujvároson: elnök: Mezey Mihály, jegyző Szűts Dezső aljegyző, személyazonossági tanuk: Novák János számtiszt és Fassie Sándor tb. r. alkapitány; Várad-Váralján: elnök: Ullmann Izidor, jegyző: Istvánffy József, személyazonossági tanuk: Mátray György számtiszt és Kassay István tb. rendőrbiztos. A választók száma: V.-Olasziban: 966, V.-Ujvároson: 752, V.-Velenzén: 106, V.-Váralján: 215 és Csillagvároson: 23. Összesen 2062.

* Ösmerkedési estély. A joghallgatóknak az ösmerkedési estélyük ma lesz megtartva a Zöldfában. Az estély nagyon látogatottnak ígérkezik.

* A kigyósi tájékoztatás. A liberális sajtó nagy zajt ütött annak idején a kigyósi káplánnak azon tettéből, hogy füzetet osztott szét a plebánia hívei között, a mely tájékoztatást nyújt mit kell tenniük a kath. híveknek az »újrend« keretében, hogy egyházunk tanításához ragaszkodva, a törvényekkel se jussanak összeütközésbe. A röpirat tulajdonképpen három év előtt készült, az egyházpolitikai törvények életbeléptekor, a püspöki kar körlevele nyomán. Most újabb kiadásban, némileg változtatva jelent meg s ilyen alakban egész terjedelmében közölte az Alkotmány. Erre megszűnt a hajsza. De mert egy dunántúli esperesi kerület magáévé tette a »Rövid tájékoztatást« s azt követendő irányelvül elfogadta, a belügyminiszter attól tartva, hogy más kerületek is követik a példát, megindította az eljárást a füzet s annak szerzője ellen s 11,097. sz. a. okt. 18-án kelt rendeletével a füzet példányait lefoglaltatni rendelte. Kiváncsian várjuk a további fejleményeket.

* Megyebizottsági tag választása. A napokban Biharmegye területén megejtett megyebizottsági tagok választásának eredményét már közöltük. Utólag még értesülünk, hogy a vasadi választókerületben Réthy Sándor választott megyebizottsági taggá.

* Wenckheim József gróf balesete. Tegnap az éjjeli órákban távirato: kapott lapunk gróf Wenckheim József szerencsétlenségéről, mely azonban a hír első hatása alatt sötétebb színben látta a tény állást, mint valóban történt. Azóta a következőkben sikerült megtudni a szerencsétlenséget. A grófi családban éppen a család fő 66-ik születésnapjára készültek s az öröm napra hazament Budapestről a majoreskó József gróf is, ki jogvégeztet ifju, s önkéntesi évét is befejezve, tartalékos huszártiszt. Tegnap délután szolgálati revolverét igazgatván, ezzel sebezte meg véletlenül magát. A család rögtön táviratozott a fővárosba sebészert; dr. Kurmik ki is hajtattott az állomáshoz, de nem volt rá

szükség, azon örvendetes okból, mert az Aradról előbb érkezett orvos konstataulta ugyan a seb komoly voltát, de éppen nem találta reménytelennek a helyzetet. Azóta távirati értesítést is kaptunk illetékes helyről, mely szerint »Jobban van, felgyógyulásához teljes a remény.« Adja Isten, hogy minél hamarabb visszanyerje egészségét az ifju gróf, mit igen sok megsegített szegény ember is kér imájában az irgalmas szívűek Jutalmazójától.

* **Érdekes esküvő.** *Rekvinyi Ede* gazdasági intéző, *Rekvinyi Géza* pécsi főreáliskolai tanár fia, tegnap vezette oltárhoz a pécsi püspöki székesegyházban *Schlauch* Laura kisaszonnyt, *Schlauch* Imre pécsi építésznek, bibornok-püspökünk unokaöccsének leányát.

* **A város költségvetése közszemlén.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester a következő hirdelményt bocsátotta ki: Nagyvárad város házipénztárában kezelt kövezet vám alap — valamint ugyanott kezelt alapok és alapítványok 1899-ik évre készített költség előirányzata a tanács és pénzügyi szakbizottság együttes ülésében megállapítván az az 1886 évi XXI. t.-cz. 17. §-a rendelkezéséhez képest 1898. évi október hó 20. napjától 1898. évi november 3-ik napjáig bezárólag terjedő 15 napra — a városi számvevői hivatal helyiségében közszemlére kitétetni rendeltetett Miről a város közönségét, azon felhívás mellett van szerencsém értesíteni, hogy a költség előirányzatot s arra vonatkozó iratokat a tenti határidő alatt minden adót fizető polgárnak megtekinteni joga van s az ellen netaláni észrevételeit az 1898. évi november hó 10-ik napján tartandó törvényhatósági közgyűlés határidejét megelőzőleg 5 nappal a tanács mint állandó választmányhoz írásban beadhatja. Kelt Nagyvárad város tanácsa és pénzügyi szakbizottságának 1898. évi október hó 18-án tartott üléséből. Dr. *Bulyovszky* József polgármester.

* **Esküvő.** Diszes esküvő színhelye lesz szombaton, október 22-én délelőtt fél 10 órakor a v.-olaszi r. kath. plebánia templom. Ekkor vezeti oltárhoz *Középe* Elemér földbirtokos bájos aráját *Glatz* Vilma kisaszonnyt, *Glatz* Vilmos nagyváradai tekintélyes polgár kedves, szép leányát.

* **Kinevezés.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság *Simon* Béla nagyvárad lakost írodakezelési gyakornokká nevezte ki.

* **Építik a margittai-szilágysomlyói vasutat.** A Margittától Szilágysomlyóig tervezett helyi érdekű vasut építését a bihari vasut részvénytársaság már megkezdte, azonban a felmerült függő kérdések eldöntéséig kénytelen volt a társaság a munkálatokat beszüntetni. Az akadályok elhárítottak s a bihari vasut társulat igazgatósága értesíti Biharvármegyét, hogy a vasut vonal tovább építését most már teljes erővel megkezdik s megszakítás nélkül folytatni fogják.

* **A szőlőszeti tanfolyam vizsgálata.** A Bihar-diószegi vinczellér képezdében néptanítók részére rendezett szőlő- és borgazdasági tanfolyam záróvizsgálata október hó 26-án délelőtt kezdődik. A vizsgálatra a képezde igazgatósága Nagyvárad városát és Biharvármegyét is meghívta.

* **Pótsorozás.** Tegnap volt megtartva a városháza termében a pótsorozás. Jelen voltak a közös hadsereg részéről *Lausch* Károly őrnagy, a honvédség részéről *Lukács* Géza őrnagy elnökök. Polgári elnök: *Lázár* Zoltán. Jelen voltak még: *Darvassy* Lajos tanácsos, dr. *Popovics* György m. főorvos, *Spech* és dr. *Sztahó* ezredorvosok, *Baranyi* főhadnagy és *Todt* hadnagy.

* **Egy tanító tragikus halála.** *Pongó* Gyula, horkai tanító, mint levelezőnk írja, borzasztó szerencsétlenségnek esett áldozatául. A jobb sorsra érdemes fiatal ember a szomszéd faluból hazament, a községi hídról az alatta

fekvő karók közé esett és ott lelte szörnyű halálát. Holttestét csak harmadnapra találták meg valósággal karóra huzva.

* **A szekérhez kötözött örült.** Már nem egyszer tapasztaltuk azt a brutális eljárást, a melyet egy-egy vidékről behozott szerencsétlen élő halottal elkövetnek. Tegnap Nagyürögdről hoztak be egy szerencsétlen elmebeteg, hogy a kórházban elhelyezzék s a száanalomra méltó embert, a kocsihoz kötözve hordozták majdnem délig a városban ide-oda. Hir szerint a kórházba azért nem vették fel, mert nem voltak a községi előjáráságtól a szükséges iratok. Alig két hete egy szegény oláh leányt hurcoltak így a városban. Mindenesetre kellene valamiképpen intézkedni, hogy az ilyen szegény szerencsétlen emberek mielőbb elhelyezést találjanak a kórházban.

* **Végzetes játék.** Sarkadról írja tudósítónk, hogy ott tegnap egy *Széplaki* Mihály nevű 13 éves fiu egy töltött fegyverrel játék közben meglötte játszótársát a 15 éves *Bende* Zsuzsannát. A szerencsétlen leány még ott a helyszínen meghalt. A fiatal gyilkost pedig a csendőrök elfogták.

* **Fiume viz alatt.** Óriási felhőszakadás híre érkezik Fiuméből, melynek utcaim ma a megáradt Fiumára folyó hömpölygött végig. Emberemlékezet óta nem volt ilyen felhőszakadás a kis magyar kikötő városban, mint ma, október 19-én. Az eső — mint tudósítónk telegrafálja — kora reggel óta csak úgy zuhogott, mintha dézsából öntötték volna és még az esti órákban is folyton esett. A Fiumára annyira megduzzadt, hogy az kiöntött és az ár végig hömpölygött az utcákon, elárasztva az utcákat: eső boltokat; így volt az különösen a város főutczáján, hol alig maradt üzlet, mely víz alá ne került volna. Ezeknek a tulajdonosai az életüket is alig bírták megmenteni. A katonaság és honvédség, valamint a kikötőbeli rendőrség mind talpra állt, hogy a lakosságot az elöntött lakásokból kimentse. Két asszony a vízbe fult és holttesteiket az ár elvitte. A hullámokon számtalan döglött ló és tehén uszkált. A kár óriási; nagyságát egyelőre át sem tudják tekinteni. Különösen a fiúmei gyárak szenvedtek roppant károkat. Egy makaroni-gyárban az árvíz egy egész waggon kész makaronit magával ragadt; ugyanennek a gyárnak egyik raktárában levő óriási cukor- és lisztkészletét teljesen tönkretette. Az elárasztott üzletekbe és lakásokba rendkívül sok iszap hatolt be s az utcák is teli vannak iszappal és mindenféle törmelékkel. A Fiumára-utczán a víz az első emeletig emelkedett; behatolt a dohánygyárba, hol a raktárakban igen nagymennyiségű kész szivar és szivarka volt felhalmozva. Természetesen mind oda lett igen sokan, — akik nem tudtak rögtön menekülni az ár elől, — köztük nők, gyermekek, az ablakdeszkákra másztak, ahol tehetetlenül a kezeiket tördelték. A víz behatolt a Schmidt-féle papirgyárba és egy szappangyárba is: Susak külváros egészen víz alá került. Azt a hidat, mely Susakot Fiumával összeköti, hatvan centiméternyire lepte el a víz. Mikor az ár később megapadt, a hid-oszlopokban egész bál papirosokat és papirtekercseket találtak megakadva; ezenkívül deszkák, padlók és ládák uszkáltak a vizen. Estefelé híre járt, hogy két gyermeket nem találtak meg; valószínű ezek is az áradatban veszttek; hasonlóképp odaveszett egy kocsis, lovaival együtt. A corsia Deák, corsia Andrassy, via Fiumara, Stefano, via del molo, via Gizella, via del canale, del Porto, a piazza Ürményi, stb. teljesen el volt árasztva. Az eső még este nyolcz órakor is esett, de az ár már megtalálta a lefolyását s így ha a felhőszakadás nem kezdődik újra, már nem kell ujjabb veszélytől tartani, bár a nagy esőzés folytán ismét csuszamló Karszt Grohovo alközséget folyton fenyegeti. A hatóságok minden óvóintézkedést megtettek. A dohánygyár kára — eddig becslések szerint — mint egy 1 millió frt.

* **Magyar hölgyek részvét-albuma.** Az »Előkelő Világ« szerkesztősége a legelső magyar asszony elhunyt alkalmából remek kivitelű részvét-albumot szerkeszt a magyar hölgyek aláírásával. A részvét-album stilizált ezüst

tokba illesztve, fekete selymes papirusz lapokra lesz nyomva. A felső fehér selyem alapot a Felséget ért csapás és a magyar nők gyászát ábrázoló allegorikus festmény fogja ékíteni, melynek megfestésére, valamint a részvétirat megírására magyar író és festők számára pályázat hirdettetik. Az albumot előkelő hölgyekből álló küldöttség fogja átadni királyi felségének. Az »Előkelő Világ« októberi negyede óta két kiadásban jelent meg. Finom meritett papíron való kiadás ára egész évre: 20 frt, egyes szám ára 50 kr., rendes kiadásé fényezett papíron egész évre 8 frt, egyes szám ára 20 kr. Az »Előkelő Világ« szerkesztősége és kiadó hivatal: Budapest, VII. kerület, István-ut 32. b/II. e., ajtó 27. Pályázat: Az »Előkelő Világ« szerkesztősége 200—200 korona jutalmat tűz ki a magyar nők részéről királyi felségéhez intézett részvétalbum szövegének megírása és az album külsőjének a magyar nők gyászát hiven kifejező allegória akvarell vagy olajban való megfestésére. A pályaművek beküldésének határideje november 15-ike. A pályázatban csak magyar nők és nőfestők vehetnek részt. A pályaművek, részvétiratok és vázlatok névtelenül, jelígyes levél kíséretében küldendők be. Bírálok: Endrődy Sándor, Jakab Ödön, dr. gróf Hugonnay Vilma, Beksics Gusztávné, Roskovics Ignác, Papp Sándor és Tornay Gyula festőművészeink.

Strike.

Capus Alfréd, az élestoilu francia satyrikus, a párisi sztrájkból a következő epizódot írja le:

Kömvés: Mivel szolgálhatok, Uram?

Bourgeois: Egy falam van, mely le akar dőlni. Nem tekintené meg?

Kömvés: (Miután a repedést megnézte.) Valóban már össze akar esni.

Bourgeois: Felvállalja hát a munkát?

Kömvés: Mi jut eszébe? Hisz én strike-olok.

Bourgeois: Akkor nem tudom, hogy mittévvő legyenek. Ez az egész felelete?

Kömvés: Magától értetődik . . . Mindnyájan sztrájkolunk. Nagyon sajnálom.

Bourgeois: Én meg nem hagyhatom a falam ezen állapotban.

Kömvés: Abba' az állapotban nem is igen marad, mert össze fog esni.

Bourgeois: Akkor hát nincs más hátra, mint hogy a magam kezével állítsam helyre.

Kömvés: No arra már igazán kíváncsi vagyok.

Bourgeois: (simitót és vakolatkanalat véve elő): Hm, valóban nem tudom, hogy miként fogjak hozzá.

Kömvés: Megengedi, hogy segítsek?

Bourgeois: Nagyon le fog kötelezni.

Kömvés: Ma úgy sincs más dolgom, meri sztrájkolok. Ez jó lesz időtöltésnek.

Bourgeois: Nagyon szép öntől. Én meg hozok valamit önnek inni. (Ki megy.)

Kömvés: Az nekem nagyon jól fog esni. (Nagy buzgalommal munkába fog.)

Bourgeois: (visszatérve) Itt egy palaczk jó bor, hiszem, hogy jól fog önnek izleni. (Az egészen bevégett munkát vizsgálva). Ah, ah, nagyon jól megcsinálta. Meg fog így állani a fal?

Kömvés: Elvállalom érte a felelősséget.

Bourgeois: Most pedig mondja, kedves barátom, mivel tartozom?

Kömvés: Mivel tartozik? Semmivel, hiszen sztrájkolok . . . (kis idő múlva) Adjon, amit akar.

Bourgeois: És holnap jöjjön el ismét, mert több napra való munkám van.

Kömvés: Hogyan — dolgozni? Hát az egész világról . . . Ismétlem önnek, hogy ön sztrájkolok. Ha akarja, csupán el-elnézegetek önhöz, hogy jó reggelt kívánjak . . . és legfeljebb, hogy az ön egészségére egy üveg jó bort üritsek . . . Legfeljebb csak segíteni fogok önnek, de a munkáról nekem nem szabad beszélnie. Mert én sztrájkolok.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a Népkörben. A v.-vele czei Népkör elnöksége a téli szezonban élénkebb életet akar a körben s e célból időnkint felolvasásokat rendez. Az első felolvasást november 12-én este tartják meg. Az estély műsorát ezután állítják össze.

TANÜGY.

A községi iskolaszék ülése.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután tartott ülésében töltötte be a polgári fiúiskolánál megüresedett két tanári állást, s azonkívül az időközben felmerült ügyeket intézte el.

A választás megejtésénél *Hlatky* Endre kiküldött elnökölt, míg a többi ügyeknél dr. *Sipos* Árpád vezette az ülést.

Jelen voltak: Mezey Mihály, Réz Mihály, dr. Vuicskies Gyula, Stark Gyula, Hering Sándor, Böszörményi Géza, Vaday József, dr. Tóth Mihály, Auspitz Adolf, Markovits Pál, Kékus Vidor, Máthé Lajos, Sulyok István, Ragány János, dr. Baróthy Ákos, Száhländer Károly, Beczkay Lajos, Szokoly Tamás, dr. Döry Ferencz, dr. Grósz Menyhért, dr. Radó Ignác, dr. Márkus László, Hegyesi Márton, dr. Konrád Márk, Gábel Jakab és Huszár Károly jegyző.

A tanárok választása.

Hlatky Endre kiküldött választási elnök megnyitván az ülést, előterjeszti, hogy a polgári fiúiskolánál *Kotzmann* János és *König* Antal lemondásával megüresedett két tanári állásra három pályázat érkezett be. És pedig pályáztak: *Feliczides* Lajos polgári iskolai tanári képesítéssel Budapestről, *Nánai* András képesített polgári iskolai tanár Török-Szent-Miklósról és *Takács* János elemi iskolai tanító képesítéssel Alsó-Kubínból.

Mivel csak a két elsőnek van polgári iskolához megkívántató képesítése, az iskolaszék egyhangulag *Feliczides* Lajost és *Nánai* Andrást választották meg a községi polgári fiúiskolához tanárrá.

A folyó ügyek.

A választás megejtése után dr. *Sipos* Árpád foglalta el az elnöki széket s a folyó ügyek tárgyalására került a sor.

A polgári leányiskolánál megüresedett munkatanítónő állásra *Perné* Nárcis kitűnően képesített tanítónőt alkalmazták helyettesül.

Elnök bejelentette, hogy az új v.-váraljai óvodai és iskola helyiséget megnézte s teljesen megfelelőnek találta.

Tudomásul vették.

A felügyelő-igazgató bejelentette, miszerint a tanév szeptember hó 19-én vette kezdetét s a növendékek jó része szeptember utoljára iratkozott be. Így tulajdonképen októberben kezdődött a tanév, ami érzékeny veszteség. Beiratkozott összesen a községi iskolába 2253 gyermek; 1212 fiú és 1041 leány.

Egyes osztályokban túltömöttség van. Különösen a *polgári fiú iskola* első osztályában, daczára, hogy már van parallel felállítva. Egy osztályban 85 gyermek van, ami káros nemcsak a tanítás eredményére, hanem a tanulók egészségügyére is.

A leány ismétlő iskolába alig néhányan iratkoztak be, mert a munkaadók nem jelentik a náluk alkalmazott leányokat.

Beiratási díj fejében 5313 korona folyt be.

A jelentés kapcsán az elnökjavasolta, hogy a polgári fiúiskola túltömöttsége folytán kérjék fel a kir. tanfelügyelőt, hogy ne adjon ezentul felvételi engedélyt a polgári fiú iskolába.

Dr. *Radó* Ignác egészségi szempontból újabb parallel osztály felállítását kívánja.

Az elnök a város eddigi áldozatkészségét és pénzügyi helyzetét hozza fel s nem reméli, hogy újabb áldozatot hozzon.

Többek hozzászólása után az elnök javaslatát fogadták el, azzal, hogy ha van nagyobb terem rendelkezésre, a túltömött osztályt ebbe helyezték át.

Az ismétlő leányiskolába leendő beiratkozásra felhívják az illető szülőket s ha a felhívásnak nem tesznek eleget, birságotlani fogják őket.

Keresztes Etelka okleveles óvónőnek alkalmaztatása iránti kérvényét, tekintettel, hogy atyja 35 évig becsületesen szolgált a várost, a polgármester melegen ajánlja. Kiadták az óvoda-bizottságnak, alkalomadtán leendő figyelembe vétel végett.

A miniszter körrendeletben tudatta, hogy a szegényebb iskolafenntartókat a tanítók *ötöd-éves pótlékánál* állami segélyben részesíti. Nagyvárad városa szintén felirt segélyért, de a miniszter nem teljesítette a kérelmet, mert Nagyvárad nem szegény.

Az iskolaszék felkéri a közigazgatási bizottságot, hogy ismételve irjon fel a segélyért.

Tárgyalásra került, hogy az óvodák még ez évben nem államosítottak s az óvónők segélyét csak ez évre engedélyezte a belügyminiszter.

Felkéri a közgyűlést, hogy irjon fel a miniszterhez, hogy előreláthatólag legfeljebb 3 óvodát lehet a jövő év elején államosítani, de mivel a többi óvodákra is szükség van, a költségvetésben a jövő évre különben is felvett segélyezéseket engedélyezze.

A városi tanács a v.-velencei új óvodát ki akarja bővíteni, hogy két óvodának szolgáljon helyiségül.

Az óvoda bizottság, tekintettel a városrészen nagy terjedelmére s a helyi viszonyokra, ellenzi a két óvoda egy helyre telepítését.

Az iskolaszék hasonló értelemben nyilatkozott.

Végül *Bácss* János iskolaszolga fizetésének felemelése iránti kérelmét pártolólággal terjesztik a tanács elé.

Ezzel véget ért az ülés.

Igazságszolgáltatás.

Vizsgálóbírák kirendelése.

A m. kir. igazságügyminiszter az 1891. XVII. t.-cz. 33 §-a alapján *vizsgálóbírák*ul illetve állandó helyetteseikül a *nagyvárad*i kir. ítélőtáblához tartozó kir. törvényszékek körül a következő kir. törvényszéki bírákat rendelte ki:

1. az aradi kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul: *Nyirő* Géza kir. törvényszéki bírót; állandó helyetteseül: *Köller* János kir. törvényszéki bírót;

2. a gyulai kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul: *Balogh* Samu kir. törvényszéki bírót;

3. a nagyvárad

A nagyvárad

Büntető tanács.

Előadó: *Poynár* Dénes.

2747. Ungur György s. t. lopás — h. hagyva.
3746. Veiszlovits Emil becsületsértés — visszautasítva.

2514. Géczy Sándor testisértés — h. hagyva.
2515. Kohn Gyula szem. szab. sértés és rágalmas — h. hagyva.

2517. Tokai Gábor testi sértés — részben megvált.

3208. Török Mária közegészség elleni kihágás — részben megvált.

IRODALOM.

— **Örök naptár.** Sok kísérletezés után végre egy igazán praktikus *Örök naptárt* sikerült szerkesztenie Bacsó Ferencz fővárosi állami tisztviselőnek. Eltérőleg az eddigi komplikált szerkezetű örök naptáraktól, ennek szerkezete épen olyan, mint egy közönséges naptáré, tehát mindenki által, minden esztendőre közönséges naptárként használható. Aki egyszer megveszi e könyvet, örökre ellátja magát naptárral, de kezében bírja egyidejűleg az összes elmúlt évek teljes, tökéletes, közönséges naptárát is. Megfigyelhetjük ezekből naptárrendszerünk különféle váltakozásait, ami bizonyára mindenkire nézve fölötte érdekes és tanulságos dolog; a mikor tetszik, rányithatunk egyszerre születési évünknek, vagy más emlékezetes évnek naptárára s érdeklődéssel szemlélhetjük, hogyan estek azon évben a hétköznapok és az ünnepek; feltárja a mű előttünk a múlt és jövő képét s így a legkényelmesebben tehetünk belőle pontos naptári megjegyzéseket úgy a multa, mint a jövőre nézve, ami különösen hivatalokban és irodákban rendkívül becsessé teszi ezt a naptárt. Külső alakja is méltó lesz belső tartalmához, amennyiben diszes kiállításban, pompás színnyomatu czimképpel jelenik meg a könyvpiacon. Ara mindennek daczára csak 1 frt s akik közvetlenül a szerzőnél rendelik meg a pénz előleges beküldése mellett, mindazok bérmentes ajánlott postai küldéssel kaphatják kézhez azonnal a megrendelés beérkezése után. A szerző czime: Bacsó Ferencz, állami tisztviselő, Budapest, VIII. ker., József-utca 54 sz.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: *Gusztáv.*

42

— Igazán jól esik, hogy így nyilatkozik — Férjét akkor alig láttam, úgy hogy most is olyannak képzelem, mint a milyen volt, mikor ön megmutatta, sápadtnak, véznának ijjesztőnek. Mikor a báró meghalt, mintha esoda történt volna, tüstént felszedte magát. Nehány nap mulva meg annyira javult, hogy az emberek már beszélni kezdték ismét és ezért Melaniával komolyan kellett tárgyalnom. Ő azonban semmire sem volt hajlandó, arra meg legkevésbé sem vehettem rá, hogy ott hagyja csak egy percze is. Amennyire javult a férfi állapota, a bárónő is annyival lett egészségesebb. Hiszen ön érti és tudja ezeket. Annaira, hogy rá kellett vennem, hogy menjenek más vidékre, utazzanak, mihelyt a beteg kibírja.

Nizzába mentek. Ott ismét csendben egybe keltek. Így volt a legjobb.

Csak azt nem értem még most sem, Miklós, hogy miért kellett nekik elválniok. Valami különösnek kellett magát előadnia — mert másképen igazán megfoghatatlan előttem.

— Pedig semmi különös! hercegnő, — feleltem — csak az volt a baj, hogy nagyon, nagyon szerették egymást.

A hercegnő nézett rám.

— Vajjon? Ön ezt gondolja? — Vagy talán tudja is? Beszéljen Miklós!

— Bizony úgy van! — feleltem nyomatékkal — a kimondhatatlan szerelem — a szeretet tultengése idézte az egészet elő. Elbeszélem fenség! Sokat megtudtam, részint másoktól, kurlandi tartózkodásom alatt, részint ő tőlük maguktól. — Most már tudom az egésznek megoldását.

A hercegnő lassan elhelyezkedett karos-székebe, rágyújtott, figyelemmel kísérte ajkam mozgását.

— Tehát méltóztassék hallani! — kezdtém az elbeszélést.

XVIII. FEJEZET.

Menghden ur, a bárónó atyja, abban az időben egyike volt a legelőkelőbb lovagoknak, — Biztosan hallott róla a hercegnő is — gyakran járt Pétervároton — természetesen én még akkor nagyon kicsi lehettem.

A hercegnő bölintott.

— Ismertem Miklós! — Hatalmas, szép ember volt.

— A szépség látszik öröklött dolog a Menghden családban. — Melania atyja e mellett szeretetreméltó, kedves is volt, de könyelmű is, gondatlanul élt napról napra, csak a nőkkel törődött.

A hercegnő elkomolyodva gondoikozott, mintha valamit keresne emlékei közt.

— A harminczas évek vége felé Menghden ur Hownában járt. Az örgróf hájában is részt vett és ott látta először a Brinski kisasszonyt és beleszeretett, az is elvesztette szívét.

— A Menghdeneknek kemény fejük van — így tehát minden nehézségek dacára egybekeltek. — A Brinskiek nagyon dühösek voltak e házasságért, mert a fiatal Menghdené volt az általános örökös és így minden fekvőség az ő birtokába került. Eget, poklot, mindent segítségül hívtak — hiába — a nő megmaradt szándékában és így birtokában is.

A férj így nagy birtokhoz jutott és látszólag minden bolondságáról, élvezet hajhászatról lemondott. Egyedül boldog szép nejeinek élt és vagyona megmentésének, mert az az első percztől kezdve perben állott a Brinskiek részéről.

Idősebb gyermeke még piczi korában elhalt, így maradt tehát az egyetlen gyermek — — Melania.

Az anya szeretetreméltó, könyelmű világhölgy volt, a tánczot, tarsaságot szenvedélyesen szerette. Ismertem embereket, kik még bámulták a világ legszebb párját — de az volt a baj, hogy az egyik német, a másik lengyel volt. Ismeri hercegnő a közmondást a számár és a ló... Menghdené még hozzá a örültség féltékeny volt.

(Folyt.) köv.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. táv.) Bá n f f y br. miniszterelnököt a király ma kihallgatáson fogadta, melyen a miniszterelnök referált a királynak a helyzetről.

† Gróf Ráday Gedeonné.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. táv.) Gróf Ráday Gedeonné, Szeged egykori királyi biztosának neje, ma Budapesten meghalt.

Murawiev Bécsben.

Bécs, okt. 20. (Saj. tud. táv.) Murawiev orosz külügyminiszter holnap ide érkezik. Kihallgatást nyert.

Pestises halott a bécsi kórházban.

Bécs, október 20. (Saját tud. táv.) A saját vigyázatlansága folytán pestisben elhunyt Barisch bécsi közkórházi szolgán belső pestist konstataáltak, mely csak a legkritább esetben szokott fellépni. Halálának okául hivatalosan tüdőgyulladást konstataáltak. — A holttestet elégették. A két ápolónő, akik Barischet ápolták és épen ezért elővigyázatuk külön szobába záratlak, g y a n u s a n m e g b e t e g e d t e k s az egyiket át is szállították a fertőző kórházba. Ugyanoda

szállították Müllert, a hirneves pestis szakértőt, a ki szintén beteg lett. Erős láza van.

Bécs, október 20. (Saj. tudós táv.) Müller assistens megbetegedését hivatalosan megczáfolják.

Bécs, október 20. (Saját tud. táv.) A Reichsrathban Gregorig képviselő sürgős interpellációt nyújtott be a köz-kórházi eset tárgyában. Követeli, hogy tiltsák meg az orvosoknak a veszedelmes bacilusokkal való babrálását.

Anglia külügyei.

Northshield, (Northumberland,) okt. 20. Hicks Beach pénzügyminiszter tegnap este itt beszédet mondott, a melyben első sorban azokat az előnyöket ismertette, a melyeket Anglia Kinában elért. Azután áttért a Fasoda-ügyre és azt mondta, hogy Franciaországban lehetetlen ragaszkodnia ahhoz, hogy Fasodában politikai jogai vannak. A francziák természetesen és illő módon határidőt kértek Marchand jelentésének megérkezétségéig, de nem hiszi, hogy Franciaország másképp cselekedhetnék, mint a hogy Anglia óhajtja. Meglehet azonban, hogy nem fog bekövetkezni, a mit remél, ámde akkor az ügy olyan komoly jellegű nyerne, a mint azt két nagy ország között csak elképzelhető. Franciaországnak csak két oka lehet ilyen magatartásra. Az egyik az, hogy viszályba akar keveredni Angliával; de ezt Franciaország ismételt barátságos kijelentései után lehetetlennek tartja. A másik ok az volna, hogy Franciaországot az angolok egyiptomi politikája okozta izgatottsága befolyásolja; ámde ő azt hiszi, hogy Angliának sokkal több oka van az izgatottságra Franciaországgal szemben, mint viszont. A kormány határozottan barátságos érzelmeket táplál a francia nemzet iránt és nem óhajtja Franciaországot megalázni; de Anglia azt akarja, hogy jog és méltányosság szerint bánjanak vele. Anglia még nem fejezte be művét Egyiptomban. Afrika elég nagy mind a két nemzet számára. Hiszi és reméli, hogy a kérdés barátságosan oldható meg, de Anglia már határozott álláspontot foglalt el. Ha másutt más nézetnek hódolnának, a királynő miniszterei tudni fogják kötelességüket. Nagy szerencsétlenség volna, ha több mint 80 esztendő béke után a barátságos viszony megzavartatnék és Anglia háborúra kényszerítették, de vannak a háborúnál nagyobb bajok is és a kormány semmitől sem fog visszariadni, mert tudja, hogy egy egységes nép támogatja.

A francziaországi események.

Páris, október 20. Pressensé író, akit a becsület-rend tanácstagjaiból alakult bizottság elé idéztek, hogy felvilágosítást adjon azokról a tényekről, amelyek becsületét beszennyezhetnék, ennek a bizottságnak emlékiratot küldött, amelyben ezt mondja:

»Szomorú és veszedelmes dolog, ha francia tiszték ellen azzal az ürüggyel, hogy egy elitéltnék az ártatlanságát akarják bebizonyítani, heves támadásokat intéznek. Az egész kérdés most az, hogy ezek a tiszték bünösök-e? Ha bünösök, akkor minden jó polgárnak a kötelessége őket a hadsereg becsülete érdekében megvetni és megbüntetésüket követelni. De addig is nekem ép úgy van jogom Henryt és társait megtámadni, ahogy Esterházy

és du Paty de Clam barátainak joguk van Picquart-t rágalmazni, ami pedig azt a kérdést illeti, hogy ezek a tények beszennyezik-e becsületemet, engedjék meg nekem, hogy illetékességüket visszautasítsam. Az én becsületem a magamé és olyan, hogy a rendjel elvesztésével semmit sem veszíthet. Magy. Táv. Ir.)

Dél-Amerikából.

Valparaiso, október 20. A punatacamai határkérdésben a tárgyalásokat az argentinai kormány instrukciói következtében bizonytalan időre elhalasztották, minthogy Argentina kormánya ezekre a tárgyalásokra Pinero helyett az új közmunkaügyi minisztert akarja kiküldeni. (Magy. Táv. Ir.)

Buenos-Ayres, október 20. Santiago de Chile-ből érkezett jelentések szerint a chilei kormány lemondott. Ugyanonnán jelentik, hogy a vasutak és a salétromművek alkalmazottai sztrájkolnak.

Harez a tagálokkal.

Madrid, október 20. Egy hivatalos távirat jelenti Manilából: Miután Dewey tengernagy a tagáloknak megtiltotta a manilai köztársaság lobogójának a kitűzését, harcra került a dolog, amelyben mind a két fél veszteséget szenvedett. Az amerikaiak elvették a tagálok hajóit. (Magyar Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Lótenyésztési jutalomdíjkiosztás.

A biharmegyei lótenyész-bizottság és a Biharmegyei gazdasági egyesület által Nagyváradon, f. évi nov hó 6-án a Lóvásár-téren rendezendő lótenyésztési jutalomdíjkiosztás tervezete.

I. osztály: Csikós kanczák.

1-ső díj 100 kor. »Kozma emlék«-díj
2-ik » 50 » állam-díj
3-ik » 25 »

IV. osztály: 1 évet betöltött kanczacsikók.

1-ső díj 25 kor. állam-díj
2-ik » 15 »
3-ik » 5 »

II. osztály: 3 évet betöltött kanczacsikók.

1-ső díj 100 kor. »Kozma emlék«-díj
2-ik » 50 » állam-díj
3-ik » 25 »

V. osztály: 2 évet betöltött méncsikók.

1-ső díj 45 kor. állam-díj
2-ik » 35 »

III. osztály: 2 évet betöltött kanczacsikók.

1-ső díj 35 kor. állam-díj
2-ik » 25 »
3-ik » 15 »

VI. osztály: 1 évet betöltött méncsikók.

1-ső díj 30 korona államdíj.
2-ik » 20 »

Pénzdíjat csak kisbirtokos nyerhet. Nagy-birtokos és gazdatisztek állatjai csakis disz- és dicsérő-oklevéllel tüntetnek ki.

A kiállításon a fenti díjak mellett még megfelelő számú disz- és dicsérő oklevelek is fognak kiosztatni.

Bejelentések a díjazásra f. évi november hó 5-ig az egyet titkári hivatalához Nagyváradra intézendők.

A bejelentések alkalmával az állat kora, neme és származása megjelölendő.

A díjazás reggel 8 órakor veszi kezdetét, miért is kívánatos, hogy a bejelentett állatok

már a kiállítás megelőző nap délutánján a helyszínére vitessenek, hogy a helyet megszokják és a netáni távoli ut fáradalmait kipihénjék, de legkésőbb az nap reggeli 7 órakor az állatoknak ott kell lenniök.

Nagyvárad, 1898. október hó 16.

A biharmegyei lótenyész bizottság elnöksége.

A biharmegyei gazd. egyesület elnöksége.

Szőlők gondozása.

Mezőgazdaságunk talán egyetlen ága sincs trágyázás tekintetében annyira elhanyagolva, mint épen a szőlő. Nemcsak, hogy a régi, a filokszera által még el nem pusztított szőlők nem trágyáztatnak, de egyes vidékektől eltekintve, az újonnan telepített szőlők sem részesülnek trágyázásban. Pedig hát a szőlő is csak von el tápláló anyagot a talajtól, sőt mert épen állandó növénye a talajnak, nagyon is egyoldaluan használja ki a termőtalajt, folytonosan egy és ugyanazon tápláló anyagot vonván el attól. Kétséget sem szenved, hogy az első ízben beültetett szőlőhegyek rendszeres művelés mellett hosszabb ideig bő termést szolgáltatnak trágyázás nélkül is, a minek az az egyszerű magyarázata van, hogy a talaj közettermékei az intenzív megmunkálás folytán, az elmállasztó tényezők kedvező hatása alatt feltáruznak s a növények gyökerei által felvehetőkké válnak. Ezek a források is lassacskán kiapadnak, s idővel a termések csak az esetben nem fognak megcsappanni, ha a tápanyag-szükséglet mesterségesen, trágya alakjában pótolhatók.

Ugy maga a venyige, mint a szőlőtermés igen jelentékeny hamu alkotó részt tartalmaz, amely hamu alkotórész főleg foszforsavban és káliban felette gazdag s csak abban az esetben, ha az említett anyagok nagy mennyiségben vannak jelen, a talajban számíthatunk bő hasznosítható termésre. Trágyázni kell tehát a szőlőket s mert a szőlőgazda elegendő mennyiségű istállótrágyával nem mindég rendelkezik, de meg az istállótrágyának magas hegyekbe való felhordása ezen trágyázási módot felette költségessé teszi. Legelső sorban fel kell használnunk trágyázásra magában a szőlőben termelt anyagokat, a venyige hamuját, a törkölyt stb. szóval a must kivételével minden anyagot, másodsorban pedig hozzá kell nyulnunk a műtrágyafélékhez, mint a mely anyag kis teriménél fogva hegyekben könnyebben és olcsóbban alkalmazható az istállótrágyánál. A szőlő hulladékaiból komposztot kell készíteni. Ebből a célból alkalmas helyen készítsünk egy trágyatelepet, az eső ellen esetleg földfelhánnyások által védve. Erre a telepre hordatunk össze mindennemű hulladékot, amely a szőlőből kikerül; esetleg a venyigét is felrakhatjuk a telepre élegetlenül, el fog az ott hamarosan rothadni, de csak abban az esetben, ha istállótrágyával rétegezzük s ha trágyalével gyakrabban öntözzük.

Ellenkezőleg csak hamuját szórjuk fel rétegenként a telepre. Az istálló trágya a korhadási folyamatot nagyon elősegíti s ezért igen czélzerű, ha komposzt istállótrágyával rétegetetük s ha felhasználás előtt 3-4-szer a telep egész tartalma felforgatatik. Az összegyűjtő komposzt sem lesz azonban képes a szőlő által elvont tápanyagokat teljesen pótolni s azért ott, ahol nagy termésekre számítunk, alig lesz lehetséges a műtrágyákat nélkülözni.

A műtrágyákból 20 kg. chilisalétrom, 20 kg. csontliszt szuperfoszfát és 20 kg. kainttrágya tartalmazza azon tápanyag-mennyiséget, melyet egy kat. holdról szűri mustot foglal magában. Amennyiben pedig a venyigét, törkölyt stb. hulladékokat komposztkészítésre csakugyan felhasználunk s ez által pótoljuk azt, a mi a venyigék s a szőlő kiképzésére elvonatik a talajból, tökéletesen elegendő lesz a műtrágyafélékből a fentebb jelzett csekély mennyiséget alkalmazni, miáltal visszapótolatnék a tápláló anyagok azon mennyisége, mely a must által vonatott el.

Ezen körülbelül 5 frtot kitevő kiadással tehát, a legnagyobb terméseket biztosítanók, amelyek jövedelmével szemben a jelzett csekély kiadás elenyésző csekélység. Megjegyzem azonban, hogy a jelzett mennyiségű műtrágya a visszapótlásra, csakis kellő komposztírozás mellett elegendő, ellenkezőleg komposzt használat

nélkül a jelzett műtrágya mennyiségnek legaiább kétszeresére van szükség. A szőlők intenzív trágyázására igen nagy súlyt kell fektetni, különösen az immunis homok talajok kellő trágyázás nélkül nem fognak termést hozni, amikor bővebb magyarázat nem szükséges, tudva azt, hogy annak 85-95 része tiszta koarcból áll, tehát vajmi kevés tápláló anyagot tartalmaz. A trágyázásnak felsorolt módja a szőlősgazdának csak körültekintésébe, gondosságába és igen csekély költségébe kerül, s hogy hasznát fogja venni, azt senki kétségbe vonni nem fogja.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 20.

Buza őszre	— — — — —	9.49
Buza tavaszra	— — — — —	9.14
Uj tengeri	— — — — —	4.79
Tengeri augusztusra	— — — — —	—
Rozs őszre	— — — — —	8
Zab őszre	— — — — —	5.97

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, október 20.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	351.75
Magyar hitel	— — — — —	377.50
Allamvasut	— — — — —	349.25
Salgótarjáni	— — — — —	620.32
Wagon-kölcsön	— — — — —	258.50
Villamos vasut	— — — — —	225.25
Magyar leszámítoló	— — — — —	261.50
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	358.
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.
Rimamurányi	— — — — —	252.50
Magyar jelzálog	— — — — —	250.25

B é c s, október 20.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	— — — — —	352.
Magyar hitel	— — — — —	379.
Allamvasut	— — — — —	349.60
Birodalmi márka	— — — — —	58.92

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 20-án

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	100.
Magyar koronajárdék	— — — — —	19.70
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 ¹ / ₁₀ %	— — — — —	98.
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 ¹ / ₁₀ %	— — — — —	120.
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.40
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölesön	— — — — —	161.50
Tiszabályozói és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	139.
Osztrák járdék papírban	— — — — —	101.
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.90
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	120.50
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	900.
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	356.30
Páris vista	— — — — —	359.50
Német birodalmi márka	— — — — —	951.
London vista	— — — — —	588.20 ¹ / ₂
Páris vista	— — — — —	121.52 ¹ / ₂
20 márkás arany	— — — — —	11.75

A szoroszótórt felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy a néhai Zeley János hagyatékához tartozó ingóságok: u. m. butorok, borok, lovak, tehének, kocsik stb. Nagyváradon, 1898. évi október hó 7-ik napján d. e. 9 órakor a Káptalan sor 10. számú házában nyilvános árverésen a legelőbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett elfognak adadni.

Kelt Nagyváradon, 1898 évi okt. 20,

Mezey Mihály,

kir. közjegyző.

Alapított 1877.

Legrégibb TEA és RUM posta kiviteli üzlet

BIEBER. ANTAL utódai

KOVÁCS és MEZEY

BUDAPEST,

VII. Kerepesi-ut 6. a nemzeti színházzal szemben.

Nagykereskedési árak!

nagyobb háztartásoknak, vasutasokéknak, esendőöröknek, fűszerkereskedőknek és kávéosoknak.

Kívánatra árjegyzék!

CHINAI-OROSZKARAVÁNTÉAK

1/2 kiló 2 frttól kezdve.

Czégünk különlegessége BRASILIAI RUM törvényes címkevel
1 pint = 1¹/₁₀ liter 1.20, 10 pal. 1.10, 20 pal. 1.05, 1 literes palaczk —.90, 10 pal. —.85, 20 pal. —.80 kr.

Jamaica Rum 1 liter 1.40 krtól feljebb.

Fejedelmi Rum 1 liter 2 frt 80 kr.

Magyar cognac

1/1 pal. * 1.20, ** 1.50, *** 2.—

Francia cognac

Martell *** 1/1 pal. 4.— 1/2 pal. 2.—

Francia cognac

Malignon *** 1/1 pal. 2.60 1/2 pal. 1.30

Kávé kilója 1.45, 1.78, 1.95

CACAO, CSOKOLÁDÉ, LIKÖRÖK,

törköly, szilviorium, teasütemény, rudvanillia sat.

FÜSZERCZIKKÉK

Dreher Antal kőbányai serfőzde kizárólagos főraktára, évi kötéseknél legolcsóbb gyári árak,

Levél-cím:

KOVÁCS és MEZEY nagykereskedők
BUDAPESTEN.

Pannonia-szálloda

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 7. sz.

Ezennel bátorkodom 30 év óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő szállodámat igen tisztelt vendégeim, barátaim és a nagyérdemű utazó közönség szives emlékeztetésére idézni, mely a város közepén, közvetlen a nemzeti színház mellett, a villamos vasut mentén fekszik és mely az újabb kor igényeinek megfelelőleg a legnagyobb kényelemmel van berendezve, kizárólag villanyos világítással, villanyos személfelhúzóval, olvasó- és társalgó-termeivel és fűrdőivel, minden megkívánható kényelmet nyújt.

Egyidejűleg van szerencsém ezennel tudomásul hozni, hogy az ezideig bérbe adva volt szálloda-éttermi és kávéház vezetését saját kezelésem alá vettem s azokat személyesen fogom vezetni, az összes helyiségeket a legdiszesebben és legszélsebben átalakítottam, úgy, hogy most már lakodalmak, társas ebédek, vacsorák és egyéb ünnepek megtartására kisebb és nagyobb legkülönösebben berendezett és teljesen elkülönített helyiségek állanak rendelkezésre.

Valamint eddigelő főtörekvésem oda irányult, hogy igen tisztelt vendégeimet minden tekintetben tökéletesen kielégítek, úgy továbbra is mident el fogok követni, hogy bármely kívánságnak tölem lehetőleg eleget tehessek.

Fentiekből kifolyólag bátorkodom helyiségeimet becses figyelmébe ajánlani s minél gyakoribb látogatását kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Glück Frigyes

a Pannonia-szálloda tulajdonosa.